

Handläggare
Lars Gohde

Datum
2021-02-02

Vår beteckning
HSN/206585

Ert Datum
2020-09-30

Er beteckning
S2020/06592

s.remissvar@regeringskansliet.se
s.sof@regeringskansliet.se

Svar på remiss om Remiss - Hållbar socialtjänst - En ny socialtjänstlag (SOU 2020:47)

Regionen har fått tillfälle att lämna svar på rubricerad remiss och vill lämna följande synpunkter.

Sammanfattning av förslagen enligt betänkandet

Regeringen beslutade i april 2017 att tillsätta en särskild utredare att göra en översyn av socialtjänstlagen (2001:453), förkortad SoL, och vissa av socialtjänstens uppgifter. Syftet med uppdraget var att utforma en socialtjänst som bidrar till social hållbarhet med individen i fokus och som med ett förebyggande perspektiv ger människor lika möjligheter och rättigheter. Vidare ska socialtjänsten erbjuda behovsanpassade insatser med ett förebyggande och kunskapsbaserat perspektiv. Direktivet har varit att utredarens förslag ska bidra till ökad kvalitet utan att leda till ökade kostnader för stat eller kommun. Förslagen ska vidare åstadkomma en hållbar socialtjänst.

De större förslag som utredningen presenterar i betänkandet handlar om en förebyggande och lätt tillgänglig socialtjänst, om övergripande planering och planering av insatser, en kunskapsbaserad socialtjänst och om möjligheten att tillhandahålla insatser utan föregående behovsprövning. Förslagen bildar tillsammans en helhet i vilken de olika delarna är beroende av och förutsätter varandra.

Utredningen har lämnat några frågor utan ställningstaganden eller utredningsunderlag. Det gäller bland annat uppdraget att se över om det finns behov av att införa ett krav på socialt ansvarig samordnare. Utredningen har också avgränsat sig från frågan om samverkan mellan huvudmän. Detta då utredningen tidigt kunnat konstatera att problemen med

Handläggare
Lars Gohde

Datum
2021-02-02

Vår beteckning
HSN/206585

Ert Datum
2020-09-30

Er beteckning
S2020/06592

Samverkan är svåra att lösa genom reglering. Att kommuner, regioner och andra huvudmän ska samverka framgår redan av lagen i dag. På vilket sätt, och hur det ska gå till, har utredningen inte ansett vara en fråga att lösa inom ramen för lagstiftningen. Därmed har utredningen inte heller tagit sig an bestämmelserna om individuella planer.

Allmänna synpunkter av Region Värmland

Region Värmland tillstyrker förslaget om att en ny socialtjänstlag ska ersätta den nuvarande lagen med en tydligare och modernare struktur. Att det ska vara lättare att hitta i lagen och det ska vara en mer enhetlig begreppsanvändning.

Region Värmland tillstyrker att lagen ska tydliggöra helhetssynen och skapa mer jämlikhet mellan grupperna. Region Värmland anser att målbilden med mer generella regler i form av en ramlag och mindre detaljreglerad lagstiftning är bra.

Region Värmland tillstyrker de större förslag som utredningen presenterar, och som bildar en helhet, i betänkandet, om en förebyggande och lätt tillgänglig socialtjänst, om övergripande planering och planering av insatser, en kunskapsbaserad socialtjänst och om möjligheten att tillhandahålla insatser utan föregående behovsprövning.

Region Värmland vill lyfta fram en farhåga avseende att nya lagen menar att *” För att skapa en ökad jämlikhet mellan grupper och samtidigt minska lagens detaljeringsgrad föreslår utredningen att vissa bestämmelser som i dag enbart gäller för särskilda grupper ska gälla alla ”*. Detta är i sak positivt. Det finns dock risk att miljöer, tjänster och produkter som tillhandahålls utgår från ett normaliserande synsätt vilket riskerar att utestänga vissa målgrupper exempelvis personer med funktionsnedsättning och gör det svårare för dem att tillgodose sina rättigheter. Detta gör att det informationsansvar som åligger myndigheter måste fungera mycket bra för att det ska bli rättssäkert för individen. Exempelvis så är Mänskliga rättigheter universella och ska gälla alla, detta har dock inte fungerat varför olika konventioner för olika utsatta grupper tagits fram i syfte att tydliggöra just deras rättigheter och deras behov.

Region Värmland ser ett behov av att stärka samverkansskyldigheten i det gemensamma planerandet mellan kommun och region. Nu åläggs kommunen att planera alla sina insatser och vid behov samverka med

Handläggare
Lars Gohde

Datum
2021-02-02

Vår beteckning
HSN/206585

Ert Datum
2020-09-30

Er beteckning
S2020/06592

regionen. Det kan finnas anledning att överväga om regionen ska ha en skyldighet att, vid behov, samverka med kommunen när kommunen övergripande ska planera insatser. För att kunna planera insatser är kommunen många gånger beroende av att också andra aktörer genomför insatser. Kommunens möjlighet att planera för förebyggande arbete kan kräva både en fungerande elevhälsa och första linjen-verksamheter inom habilitering och mot psykisk ohälsa, verksamheter som regionerna ansvarar för. Kommunens planering av insatser till enskilda kommer framför allt att kräva gemensamma analyser och prognoser tillsammans med regionerna för olika målgrupper. Det förutsätter en tydlig ansvarsfördelning mellan huvudmän, i annat fall riskerar den enskilde att drabbas. För exempelvis personer med missbruksproblematik är huvudmannaskapet idag delat. Ett annat exempel på personer med komplex problembild är de som vårdas i rättspsykiatrisk vård, vilka ofta har en missbruksproblematik och många gånger i varierande grad också är hemlösa, med behov av stöd i boendet. En övergripande planering av socialtjänstens insatser för dessa målgrupper behöver bygga på bland annat regionens statistik och bedömningar.

Synpunkter på utredningens specifika förslag

Nedan redogörs för betänkandet samtliga förslag. Region Värmland har avgränsat sitt remissvar till det som har direkt påverkan på Regionens verksamhet och yttrar sig inte om kommunangelägenheter. Sålunda tillstyrker Region Värmland merparten av förslagen men yttrar sig nedan över specifika delar som direkt påverkar regionens verksamhet och samverkan med kommunerna.

4.1 Lagteknisk översyn

4.1.1 Behov av förändring

Region Värmland tillstyrker förslagen i avsnitt 4 att göra lagen mer överblickbar och pedagogisk och att lagen delas in i avdelningar.

5 Lagens tillämpningsområde

5.1.2 Innebörden av begreppet socialtjänst anges i lagen

5.1.4 Definitionerna av begreppet socialtjänst i annan lagstiftning bör ses över.

Region Värmland tillstyrker förslagen i avsnitt 5 så att det tydliggörs vilka verksamheter som omfattas socialtjänstens tillämpningsområde.

Handläggare
Lars Gohde

Datum
2021-02-02

Vår beteckning
HSN/206585

Ert Datum
2020-09-30

Er beteckning
S2020/06592

6 En mer enhetlig begreppsanvändning

6.1.1 Vilket organ ska fullgöra kommunens uppgifter?

6.1.2 Socialnämnden pekats ut som ansvarigt organ

6.2.1 Stöd, hjälp och sociala tjänster

6.2.2 Insatser

6.2.3 Service

6.2.4 Öppna insatser

6.3 Vissa andra begrepp

Region Värmland tillstyrker förslagen i avsnitt 6 att det är viktigt att göra begreppsanvändningen mer enhetlig och på så sätt lättare att förstå.

7 Socialtjänstens mål

7.2.3 Socialtjänsten ska främja jämställda levnadsvillkor

7.2.4 Uppdrag om fördjupad beskrivning av genusbias inom socialtjänsten

7.3.4 Socialtjänsten ska ha ett förebyggande perspektiv

7.4.3 Socialtjänsten ska inriktas på att vara lättillgänglig

7.5.1 Överenskommelse med Sveriges Kommuner och Regioner

Region Värmland tillstyrker förslagen i avsnitt 7 och är angelägen om att socialtjänsten ska ha ett förebyggande perspektiv vilket kan ge ökade möjligheter att senare insatser både från socialtjänstens och från hälso och sjukvården kan skjutas upp eller förhindras.

Region Värmland tillstyrker förslaget att socialtjänsten ska inriktas på att vara lätt tillgänglig.

8 Lagens inriktning på vissa grupper

8.3.3 Målgruppsindelningen bör tonas ned

Region Värmland vill lyfta fram en farhåga avseende att Nya lagen menar att ” För att skapa en ökad jämlikhet mellan grupper och samtidigt minska lagens detaljeringsgrad föreslår utredningen att vissa bestämmelser som i dag enbart gäller för särskilda grupper ska gälla alla”. Detta är i sak positivt. Det finns dock risk att miljöer, tjänster och produkter som tillhandahålls utgår från ett normaliserande synsätt vilket riskerar att utestänga vissa målgrupper exempelvis personer med funktionsnedsättning och gör det svårare för dem att tillgodose sina rättigheter. Detta gör att det informationsansvar som åligger myndigheter måste fungera mycket bra för att det ska bli rättssäkert för individen. Exempelvis så är Människliga

Handläggare
Lars Gohde

Datum
2021-02-02

Vår beteckning
HSN/206585

Ert Datum
2020-09-30

Er beteckning
S2020/06592

rättigheter universella och ska gälla alla, detta har dock inte fungerat varför olika konventioner för olika utsatta grupper tagits fram i syfte att tydliggöra just deras rättigheter och deras behov.

8.3.4 Bestämmelser som omformuleras för att inriktas på insatser

Region Värmland tillstyrker förslaget.

10 Planering av insatser

10.2.3 Kommunen ska planera sina insatser och särskilt beakta behovet av tidiga och förebyggande insatser

Region Värmland ser ett behov av att stärka samverkansskyldigheten i det gemensamma planerandet mellan kommun och region. Nu åläggs kommunen att planera alla sina insatser och vid behov samverka med regionen. Det kan finnas anledning att överväga om regionen ska ha en skyldighet att, vid behov, samverka med kommunen när kommunen övergripande ska planera insatser. För att kunna planera insatser är kommunen många gånger beroende av att också andra aktörer genomför insatser. Kommunens möjlighet att planera för förebyggande arbete kan kräva både en fungerande elevhälsa och första linjen-verksamheter inom habilitering och mot psykisk ohälsa, verksamheter som regionerna ansvarar för. Kommunens planering av insatser till enskilda kommer framför allt att kräva gemensamma analyser och prognoser tillsammans med regionerna för olika målgrupper. Det förutsätter en tydlig ansvarsfördelning mellan huvudmän, i annat fall riskerar den enskilde att drabbas. För exempelvis personer med missbruksproblematik är huvudmannaskapet idag delat. Ett annat exempel på personer med komplex problembild är de som vårdas i rättspsykiatrisk vård, vilka ofta har en missbruksproblematik och många gånger i varierande grad också är hemlösa, med behov av stöd i boendet. En övergripande planering av socialtjänstens insatser för dessa målgrupper behöver bygga på bland annat regionens statistik och bedömningar.

10.3.5 Bestämmelser om särskilda avgifter upphävs

10.3.6 Tiden för rapportering av ej verkställda beslut förlängs

Region Värmland tillstyrker förslaget.

Handläggare
Lars Gohde

Datum
2021-02-02

Vår beteckning
HSN/206585

Ert Datum
2020-09-30

Er beteckning
S2020/06592

11 Kvalitet inom socialtjänsten

11.1.3 Kravet på god kvalitet omformuleras

11.2.1 Rutiner ska gälla hela verksamheten

11.3.2 Personalen ska medverka till god kvalitet

Region Värmland tillstyrker förslagen i avsnitt 11 för att främja utvecklingen av en god kvalitet.

12 Uppföljning

12.3.3 Krav på uppföljning införs

12.3.4 Nationellt stöd till uppföljning

Region Värmland tillstyrker förslagen i avsnitt 12 en god kvalitet förutsätter uppföljning.

13 Bemötande

13.2.5 Det införs ett krav på respektfullt bemötande

Region Värmland tillstyrker förslagen i avsnitt 13 då mötet med de enskilda är en av de viktigaste faktorerna för god kvalitet.

14 En kunskapsbaserad socialtjänst

14.3.1 Krav på vetenskap och beprövad erfarenhet

Region Värmland tillstyrker att Socialtjänsten även ska arbeta kunskapsbaserat, vilket inte uttalas lika konkret som tidigare och så jobbar regionernas hälso- och sjukvård redan. Vetenskap och beprövad erfarenhet blir de nya hörnstenarna enligt förslaget där socialtjänsten ej längre ska göra insatser enligt tradition. Det här kommer göra att socialtjänsten uppfattas mer professionell.

14.3.2 Kommunernas behov av stöd

14.3.3 Den regional nivån behöver stärkas

14.4.6 Behov av översyn

Region Värmland tillstyrker förslagen i avsnitt 14.

15 Nationell statistik

Region Värmland tillstyrker förslagen i avsnitt 15 med motivering att uppföljning av kommunal verksamhet möjliggör att kunna följa insatsersresultat över tid. En central uppgift för en kunskapsbaserad

Handläggare
Lars Gohde

Datum
2021-02-02

Vår beteckning
HSN/206585

Ert Datum
2020-09-30

Er beteckning
S2020/06592

verksamhet. Exempel på angelägen uppföljning är insatser och förebyggande arbete där olika huvudmän samverkar kring målgruppen.

15.10.4 En ny lag om socialtjänstdataregister

15.10.5 Tillämpningsområde

15.10.6 Ändamålet med behandling av personuppgifter

15.10.7 Personuppgifter som får behandlas

15.10.8 Uppgiftsskyldighet

15.10.9 Utlämnande av personuppgifter och sekretess

15.10.10 Bemyndiganden

15.10.11 Ändringar i bilagan till förordningen om den officiella statistiken

16 Insatser efter behovsprövning – bistånd

16.4.1 En delad biståndsbestämmelse

16.4.2 Ett mer ändamålsenligt begrepp än skälig levnadsnivå

Region Värmland tillstyrker förslagen i avsnitt 16.

17 Insatser utan behovsprövning

Region Värmland anser att det är positivt med förenklad biståndsbedömning för den enskilde och professionerna. Snabbare handläggning och troligen enklare för regionens hälso- och sjukvård. Samtidigt risker med en platt/minimnivå till alla då individernas behov är olika. Ytterst viktigt med en öppen och tydlig information om den enskildes rättigheter. Här finns brister även idag. Den enskilde eller närstående ska informeras om rätten att ansöka om andra insatser än det som kommunen erbjuder. Bristande omsorg kan leda till större behov av regionens hälso- och sjukvård.

I övrigt tillstyrker Region Värmland förslagen i avsnitt 17.

Handläggare
Lars Gohde

Datum
2021-02-02

Vår beteckning
HSN/206585

Ert Datum
2020-09-30

Er beteckning
S2020/06592

17.3.1 Regelverket behöver bli mer flexibelt

17.3.2 Ny bestämmelse om insatser utan behovsprövning

17.3.3 Vilka insatser ska kunna tillhandahållas?

17.3.4 Insatser utan behovsprövning till barn som har fyllt 15 år

17.3.5 Informationsskyldighet

17.4.3 Uppkommer myndighetsutövning vill tillämpning av utredningens förslag?

17.5.1 Krav på dokumentation

17.5.2 Behandling av personuppgifter

17.5.3 Kvalitet och uppföljning

17.6.2 Möjligheten att bevilja hemtjänst till äldre utan föregående behovsprövning behövs inte längre

17.6.3 Möjligheten att tillhandahålla servicetjänster enligt befogenhetslagen bör finnas kvar

17.6.6 Ingen konflikt med Sveriges internationella åtaganden

17.6.7 Avgifter och mervärdeskatt

17.6.8 Konkurrensfrågor

17.8 Nationell uppföljning och utvärdering

18 Utformning av insatser till enskilda

18.1 Samlade krav på utformning av insatser till enskilda

18.2 Insatser till enskilda ska ge möjligheter till ett självständigt liv

18.3 Insatser som avser personliga behov ska inriktas till ett värdigt liv och välbefinnande

18.4 Möjlighet för den enskilda att bestämma när och hur insatser i boendet ges

Region Värmland tillstyrker förslagen i avsnitt 18.

19 Förtydligat barnrättsperspektiv

Region Värmland tillstyrker förslagen i avsnitt 19 om förtydligande av barnrättsperspektivet.

19.2.3 Bestämmelsen om barnets bästa anpassas till barnkonventionens lydelse

Region Värmland tillstyrker förslaget om att bestämmelsen om barnets bästa omformuleras och anpassas till den nya reviderade översättningen av barnkonventionen.

Handläggare
Lars Gohde

Datum
2021-02-02

Vår beteckning
HSN/206585

Ert Datum
2020-09-30

Er beteckning
S2020/06592

19.3.2 Rätten till information förtydligas i socialtjänstlagen.

Region Värmland tillstyrker förslaget om att barnets rätt till information kompletteras med en bestämmelse om att informationen anpassas till barnets ålder, mognad och hans eller hennes individuella förutsättningar.

Vi anser att det är värdefullt att förslaget synliggör kopplingen och förutsättningarna mellan barnkonventionens artiklar 3 och 12 när det gäller rätten till information. Hur barnet ska kunna ha nytta av informationen och kunna ta ställning i frågor som rör dem är starkt kopplat till att vi har förmåga att säkerställa principen om barnets bästa och barnets rätt att komma till tals får genomslag i praktiken. FN:s barnrättskommitté betonar att artikel 3 inte tillämpas korrekt om innehållet i artikel 12 inte respekteras. Det finns mycket som tyder på att barns rätt till delaktighet och inflytande innefattar utmaningar i myndigheters möten med barn men det finns mycket att vinna på att förverkliga barns rätt att komma till tals.

19.4.1 Om barnet inte vill framföra sina åsikter ska detta respekteras

Region Värmland tillstyrker förslaget att om barnet väljer att inte framföra sina åsikter ska detta respekteras. Förslaget ligger i linje med barnkonventionen som slår fast att barnets rättigheter är just en rättighet och med den följer inga skyldigheter.

19.5.2 Utökad möjlighet för socialtjänsten att samtala med barn utan vårdnadshavarens samtycke

Region Värmland tillstyrker förslaget om utökade möjligheter att höra barnet utan vårdnadshavarens samtycke. Detta är något som även Barnombudsmannen synliggjort och där föräldrarättens inskränkningar på barnets rättigheter kan leda till att barnets mänskliga rättigheter begränsas.

19.5.3 Stöd för samtal med barn under en förhandsbedömning

19.7.4 Placerade barn ska ges möjlighet till kontakt med föräldrar, syskon och andra närstående

19.8.2 Tiden för uppföljning förlängs

19.9.2 Frågan om barnombud bör utredas vidare

19.10.4 Gallringen av barnakter och tiden för sekretess bör ses över

20 Regleringen av äldreomsorgen

Tveksamt att en ny lag för äldre skulle vara att föredra. En människa är inte bara en sak, detta innebär att man kan vara äldre med en

Handläggare
Lars Gohde

Datum
2021-02-02

Vår beteckning
HSN/206585

Ert Datum
2020-09-30

Er beteckning
S2020/06592

funktionsnedsättning. Vem av lagarna ska då äga företräde? Bättre att fokusera på hela människan och skapa en lag för det.

20.4 Äldreomsorgens reglering

21 Samverkan mellan kommuner

21.3.1 Upplysningsbestämmelse om avtalssamverkan

Region Värmland tillstyrker förslagen i avsnitt 21.

22 Ansvarsfördelning

Region Värmland tillstyrker förslagen i avsnitt 22.

22.1.2 Huvudregeln ändras med vistelsekommunens ansvar kvarstår

22.2 Ansvarsfördelningen mellan kommunfullmäktige och socialnämnden

22.2.1 Ansvarsfördelningen förtydligas

22.2.2 Hänvisning till lagen om gemensam nämnd inom vård- och omsorgsområdet upphävs

22.3 Ansvarsfördelning för personer med missbruk och beroende

En stor problematik som framkommit i framtagandet av ny socialtjänstlag är vart personer med missbruk och beroende hör hemma? I nuvarande lagstiftning ligger huvudansvaret både för kommun och region att tillhandahålla vård för dessa personer. Överenskommelser finns, men individer hamnar titt som tätt mellan stolarna. Region Värmland tillstyrker att regeringen tillsätter en utredningsgrupp som ska se över vart huvudmannskapet för missbruk och beroende ska ligga, endera på kommunen eller inom regionen. Det är framför allt de med en psykisk samsjuklighet som hamnar mellan stolarna och det är bra att huvudfokus ligger där för utredningen. Region Värmland ser att en totalöversyn av huvudmannskapet behövs, inte enbart för de med en samsjuklighet utifrån psykisk ohälsa och missbruk/beroende. Vad denna utredning kommer fram till kan säkerligen påverka de förslag som ligger till grund för ny socialtjänstlag enligt detta remissförfarande. Om utredningen visar att alla individer med missbruk och beroende hamnar hos regionen, vad ska kommunerna erbjuda då? En komplex fråga som bör utredas vidare.

22.3.2 Behov av översyn

Handläggare
Lars Gohde

Datum
2021-02-02

Vår beteckning
HSN/206585

Ert Datum
2020-09-30

Er beteckning
S2020/06592

23 Förhållandet mellan socialtjänstlagen och annan lagstiftning

23.1.2 Förhållandet mellan socialtjänstlagen och förvaltningslagen tydliggörs

23.1.3 Inget behov av partsinsyn och kommunikation i s.k. köärenden

23.1.4 Företrädare inför socialnämnden

23.1.5 Ändring av gynnande beslut

23.2.4 Utvidgad rätt för socialnämnden att delegera beslutanderätt

23.2.5 Beslut om umgängesbegränsning och hemlighållande av vistelseort ska kunna delegeras

23.2.6 Möjligheten att delegera beslut om ansökan om fortsatt omhändertagande för tillfällig vård förtydligas.

23.2.7 Inget behov av att delegera ärenden om upphörande av medgivande till internationella adoptioner

Region Värmland tillstyrker förslagen i avsnitt 23 om att tydliggöra förhållandet mellan socialtjänstlagen och annan lagstiftning.

24 Handläggning och dokumentation

24.7.3 Uppdrag till Socialstyrelsen

Region Värmland tillstyrker förslagen i avsnitt 24.

25 Andra ändringar

25.1.1 Definition av begreppet barn

25.1.2 Hur Socialtjänsten bör tillhandahålla sociala tjänster

25.1.3 Uppsökande verksamhet

25.1.4 Ny upplysningsbestämmelse om offentlighets- och sekretesslag

Region Värmland tillstyrker förslagen i avsnitt 25.

26 Ikraftträdande

Region Värmland tillstyrker förslagen i avsnitt 26.

27 Konsekvenser av förslagen

Region Värmland lämnar ingen synpunkt på konsekvensbeskrivningen.

Handläggare
Lars Gohde

Datum
2021-02-02

Vår beteckning
HSN/206585

Ert Datum
2020-09-30

Er beteckning
S2020/06592

Hälso- och sjukvårdsnämnden

Marianne Utterdahl
Ordförande

Lars Gohde
Ärendeansvarig